

Vraag & Antwoord

FPR Certificering en Implementatie (EU-meststoffenverordening)

Maart 2022

Het Nutrient Platform organiseerde op 9 december 2021 een webinar over FPR-certificering en implementatie. De vragen in dit document zijn vragen die zijn gesteld zijn door deelnemers aan het webinar tijdens of vooraf aan het webinar. Deze vragen die tijdens het webinar niet meer beantwoord konden worden zijn naderhand voorgelegd aan de sprekers voor wie deze het meest aansluiten bij hun werkveld. Antwoorden zijn dus niet namens alle sprekers gezamenlijk. Het Nutrient Platform bedankt Harm Smit (LNV), Laura van Schöll (NMI), Lara van der Woude (NEN), Piet Derikx (WUR) en Patricia Grolleman (ICL) allen hartelijk voor hun antwoorden op de vragen en hun presentaties tijdens het webinar.

Dit document bevat niet noodzakelijkerwijs de 'meest gestelde' vragen. Het doel van dit document is om alle gestelde vragen tijdens het webinar te beantwoorden. Sommige vragen zijn daarom erg specifiek, maar veel antwoorden zullen voor meerdere deelnemers nuttig zijn.

Bekijk voor een overzicht van veel gestelde vragen ook het [document van de EU hierover](#).

Daarnaast is een samenvatting van het webinar te vinden op onze [website](#).

Vindt u de informatie in dit document nuttig? Lidmaatschap van het Nutrient Platform kan voor uw bedrijf of organisatie van toegevoegde waarde zijn. Informeer hier vrijblijvend naar via info@nutrientplatform.org.

Inhoudsopgave

1. De verhouding tussen de Europese en Nederlandse wetgeving	3
Verschillende vragen over hoe EU-wetgeving en Nederlandse wetgeving zich tot elkaar verhouden, op elkaar aansluiten en welke waar en wanneer geldig is.	
2. Definities in de EU-verordening	5
Wat zijn PFC's, CMC's, blends, eindpunten, en vragen over hoe deze bepaald worden.	
3. Aansluiting op andere wetgeving	6
FPR en REACH.	
4. Implementatie en procedures (niet productspecifiek)	6
Vragen over naleving op toezicht, <i>notified bodies</i> , conformiteitsbeoordelingen, accreditatie, geharmoniseerde standaarden en welke instanties zijn waarvoor verantwoordelijk.	
5. Specifieke product(groep)en en verwerkingsprocessen	8
Vragen over o.a. compost, digestaat, gft, dierlijke bijproducten, biostimulanten, slib en struviet.	
6. Overige onderwerpen.....	11

1. De verhouding tussen de Europese en Nederlandse wetgeving

1.1 Wat betekent de wetgeving voor de interne Nederlandse markt?

De FPR is van toepassing op de handel van bemestingsproducten tussen EU-landen. Dit betekent dat de Nederlandse meststoffenwet niet komt te vervallen: deze is nog steeds geldig voor de handel binnen Nederland. De EU-wetgeving harmoniseert wat tussen EU-landen *verhandeld* mag worden. Elke lidstaat mag zelf nog steeds eisen stellen m.b.t. het *gebruik* van meststoffen, in Nederland gaat dat dus nog steeds via de meststoffenwet. Dus hoewel de wetgeving voor handel tussen EU-landen wordt aangepast, komt de bestaande Nederlandse wetgeving dus niet te vervallen. Voor handel *binnen* Nederland kan dus nog steeds gebruik worden gemaakt van de Nederlandse meststoffenwet. Additioneel is de EU-wetgeving ook mogelijk om producten op de interne Nederlandse markt te verhandelen, al is dit waarschijnlijk niet de meest logische keuze.

1.2 Wil de Nederlandse regering de nationale wetgeving aanpassen op de Europese wetgeving? Op welke termijn zou dat kunnen?

Europese wetgeving gaat boven de nationale wetgeving waarbij alle EU-lidstaten unaniem moeten hebben ingestemd met de wetgeving. De Europese wetgeving is vanaf het moment van invoer dus direct ook van toepassing op Nederland. De Europese wetgeving komt te bestaan *naast* de bestaande Nederlandse wetgeving over meststoffen en de Nederlandse meststoffenwet komt niet te vervallen. De Nederlandse regering is een proces ingegaan om de eisen aan meststoffen in de nationale wetgeving te bezien/herzien in het licht van de EU-verordening. Hiervoor loopt een traject bij de Deskundige Commissie Meststoffenwet. Dit betreft vragen als "Kunnen we gebruik maken van Europese standaarden voor eisen aan meststoffen? Kunnen eisen die aan zware metalen worden gesteld worden overgenomen?" Naar aanleiding van het advies dat deze commissie geeft zal hierover besloten worden. Het zou daarom kunnen dat eisen die nu worden gesteld voor de handel in producten ook worden overgenomen voor het gebruik in producten, dat is nu nog onbekend.

1.3 Aangezien de Nederlandse meststoffenwet blijft bestaan voor de handel in Nederland, geldt de EU-verordening dan niet voor handel binnen Nederland?

Beide wetgevingen zullen van kracht zijn binnen Nederland. Dat betekent dat producenten in principe kunnen kiezen welke wetgeving ze volgen voor handel binnen Nederland. Goedkeuring van meststoffen **voor verhandelen** kan via beide wettelijke routes verkregen worden voor handel binnen Nederland. De route via de Nederlandse meststoffenwet zal hierin mogelijk de meest voor de hand liggende keuze zijn.

1.4 Waar en wanneer geldt de Europese meststoffen wetgeving en waar en wanneer geldt landelijke wetgeving?

De Europese verordeningen 2003/2003 en 2019/1009 zijn vanaf het moment van invoer direct van toepassing in alle EU-landen, want het zijn verordeningen. Tot 16 juli 2022 zijn beide verordeningen nog tegelijkertijd geldig. Vanaf 16 juli 2022 komt verordening EU 2003/2003 te vervallen, en dan treedt Verordening 2019/1009 volledig in werking. De verordeningen hoeven niet omgezet te worden in nationale wetgeving, omdat ze al direct van kracht zijn, maar ze moeten wel geïmplementeerd worden. De landen kunnen ook geen aanpassingen doen aan de voorwaarde of nadere vereisten stellen aan het op de markt brengen van deze producten. Het *gebruik* van meststoffen is nog steeds op nationaal niveau geregeld, de EU-verordeningen reguleren enkel het op de markt brengen op Europees niveau (dus voor handel tussen verschillende landen).

1.5 Is er verschil tussen Nederlandse en Belgische wetgeving i.r.t. Europese wetgeving waar zitten de verschillen?

De verordening EU 2019/1009 houdt ruimte voor nationale meststoffenwetgeving. Er zullen dus nationaal verschillen blijven. Echter, voldoet het product aan de Europese Verordening dan kunnen lidstaten het product geen *markttoegang* weigeren (gebruik kan wel geweigerd worden wanneer nationale wetgeving strengere eisen stelt voor bodemtoepassing), dus voor die producten ontstaat één Europese markt. De verwachting is dat veel meststoffenproducenten hun producten aanpassen en ze via de EU-verordening op de markt gaan brengen. Over specifiek Belgische wetgeving kunnen [Belgie.be](https://www.belgie.be) en [Fytoweb](https://www.fytoweb.be) geraadpleegd worden.

1.6 Wat is de consequentie voor producten die nationaal wel zijn toegestaan, maar binnen de EU-regelgeving niet?

Dat is dan een nationale meststof. Deze mag als zodanig worden verhandeld binnen de landsgrenzen, maar hiervoor geldt geen vrije handel naar andere landen. Bij eventuele export kunnen andere landen nadere eisen stellen aan het op de markt brengen.

1.7 Wat is de consequentie voor producten die binnen de EU-regelgeving wel zijn toegestaan (incl. CE-keurmerk), maar nationaal niet?

Uit deze vraag blijkt niet of er wordt gevraagd naar toegestane handel of toegestaan gebruik. De wetgeving maakt hierin onderscheid. De nieuwe EU-regelgeving betreft handel, niet gebruik. Het is mogelijk dat de *handel* van bepaalde producten via nationale wetgeving eerder niet werd toegestaan, maar nu dankzij EU-regelgeving wel is toegestaan. Landen kunnen bemestingsproducten met CE-markering niet weigeren op de markt. Voor toepassing van producten op de bodem blijft nationale wetgeving van kracht.

1.8 Nu zijn er producten in bijlage Aa van de Nederlandse meststoffenwet opgenomen die als meststoffen mogen worden gebruikt. Blijft deze lijst behouden of moeten de producten getoetst worden aan de nieuwe EU-verordening?

Voor handel binnen Nederland blijft de meststoffenwet van kracht. Voor handel met andere EU-lidstaten geldt de nieuwe EU-verordening, hierin zijn de toegestane meststoffen gedefinieerd in productfunctiecategorieën, PFC's, te vinden in bijlage 1 van de [EU-verordening](#). Deze PFC's moeten weer bestaan uit goedgekeurde bestanddelen, gedefinieerd in bestandsdeelcategorieën, CMC's, te vinden in bijlage 2 van de [EU-verordening](#).

1.9 Komen er nog andere eisen voor alleen de handel in meststoffen (verkoop en inkoop)?

Het webinar betrof informatie over de nieuwe Europese verordening voor bemestingsproducten, die puur en alleen gaat over de handelseisen voor bemestingsproducten. Dit betreft eisen voor producenten, importeurs en distributeurs. Er wordt niet verwacht dat de Europese Commissie extra andere eisen gaat stellen dan de eisen die nu in de nieuwe verordening genoemd worden. Lidstaten kunnen zelf eisen stellen aan het gebruik van deze producten, zoals Nederland ook doet.

1.10 Zijn producten die nu vrij in Nederland verkocht mogen worden per 16 juli illegaal omdat een CE-keurmerk is vereist?

Het CE-keurmerk is nodig om meststoffen en andere bemestingsproducten vrijelijk *tussen* EU-landen te verhandelen. Voor handel binnen Nederland is het CE-keurmerk *niet* vereist. Producten die vóór 16 juli legaal binnen Nederland verhandeld konden worden, kunnen dat na 16 juli nog steeds.

1.11 Voorziet de wet erin dat je na 16 juli zonder registratie op de markt mag blijven?

Zie vorige vraag.

1.12 Wat is de straf als je per abuis na 16 juli toch illegaal op de markt bent?

De verordening schrijft voor dat lidstaten regels vaststellen voor de sancties die van toepassing zijn op overtredingen van deze verordening, en nemen alle nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat zij worden toegepast. De sancties zijn doeltreffend, evenredig en afschrikkend. De exacte strafmaat in Nederland moet nog bepaald worden, maar Nederland zal hierbij aanhaken bij straffen die momenteel in de Nationale Meststoffenwet genoemd worden.

2. Definities in de EU-verordening

2.1 Wat is verschil tussen PFC en CMC?

Een PFC is een productcategorie, dus een omschrijving van een EU-bemestingsproduct. Een CMC is componentencategorie, dus een omschrijving van de materialen die voor de productie van PFC's mogen worden gebruikt.

2.2 Er is een EU-categorie 'blends' (PFC7). Betekent dit dat mengen van meststoffen is toegestaan?

Ja, het mengen van goedgekeurde meststoffen (PFC's) met andere goedgekeurde meststoffen – die elk dus voldoen aan alle eisen die aan CMC's worden gesteld – is toegestaan.

Hier stond eerder vermeldt dat dit mogelijkheid biedt voor assen, maar dat was incorrect. Blends bestaan namelijk uit mengsels van goedgekeurde PFC's. Assen voldoen op zichzelf echter vaak niet aan de vereisten van een van de PFC's, doordat ze vaak de limiet van zware metalen overschrijden. Assen kunnen wel ingezet worden als bestanddeel (CMC13) van een PFC. De toegelaten bestanddelen mogen onderling wel gemengd worden tot een EU-bemestingsproduct (PFC), maar in dit geval betreft dat dus niet het mengen van PFC's tot een blend (PFC7), maar het combineren van CMC's tot een PFC.

2.3 Als een organische meststof (PFC1A) en minerale meststof (PFC1C) bij elkaar wordt gemengd als losse componenten (dus niet samengeperst in één organo-minerale korrel/pellet), wordt het dan een PFC7 blend?

Het gaat om het product dat de klant ontvangt. Formeel heeft de vragensteller gelijk: er ontstaat een blend (PFC7) als PFC1A en PFC1C als producten met elkaar gemengd worden.

Een punt van aandacht bij het maken van blends in het algemeen is, hoe goed dat mengen gaat en of het mengsel niet de neiging heeft weer te ontmengen. Dat laatste treedt met name op als de korrelgrootte verschilt en als de soortelijke dichtheid van de korrels erg verschillen van de twee of meerdere bestanddelen. Het gevolg daarvan is dat de producent wellicht bij het maken van de blend een homogeen product af levert, maar de eindgebruiker een (deels) ontmengd product ontvangt. Als er in de tussentijd controle plaats vindt of de samenstelling van de blend voldoet aan de getallen die op de label vermeld staan is het maar zeer de vraag of dat klopt. Om als producent dit euvel voor te zijn, is het te overwegen om een organo-mineraal product te maken door eerst te mengen en daarna te pelletiseren. Dan ontstaat een PFC1B product. Daarmee voorkomt de producent dat de eindgebruiker met een ontmengd product opgescheept zit.

2.4 Wat wordt bedoeld met het bereiken van het 'eindpunt'? Welke bewerkingen vallen hieronder?

Het begrip 'eindpunt' is uitsluitend van toepassing op dierlijke bijproducten. Toelichting op het 'eindpunt' van de verwerkingsketen is te vinden in de [verordening over dierlijke bijproducten](#). Dit betekent dat een product zodanig is verwerkt dat het veilig is om te gebruiken zonder risico's voor de humane en dierlijke gezondheid. Met het bereiken van het eindpunt kunnen deze producten

verhandeld en gebruikt worden zonder de vereisten en beperkingen van de dierlijke bijproducten verordening, ze 'verlaten' de dierlijke bijproducten verordening.

2.5 Wie stelt het eindpunt vast en op grond van welk dossier?

Een eindpunt wordt vastgesteld door de Europese Commissie na een advies van de EFSA. De Dierlijke Bijproducten verordening valt onder DG Sante. Op dit moment wordt voor een aantal dierlijke bijproducten een advies voor een eindpunt voorbereid.

Zie ook de vraag 4.6 over het aanmelden van 'nieuwe' eindpunten in sectie 4 'Implementatie en procedures (niet product-specifiek)' in dit document.

2.6 Kan ik het toevoegen van een nieuwe grondstoffencategorie aan de EU-verordening aanvragen?

Ja, de Europese Commissie heeft aangekondigd dat ze een proces gaat starten om nieuwe grondstoffencategorieën toe te voegen aan bijlage 2 (CMC's, componentencategorieën) van de verordening. Neem hiervoor contact op met Harm Smit. Voor het verkrijgen van zijn e-mailadres kan een mailtje gestuurd worden naar info@nutrientplatform.org.

3. Aansluiting op andere wetgeving

3.1 Waarom is er nog een REACH registratie nodig? Ik dacht dat deze regeling REACH overbodig ging maken.

Een CE-markering gaat gepaard met een productstatus en een mogelijke afvalstatus vervalt hiermee. Voor het verhandelen is het verplicht om een REACH-registratie te doen. De REACH-verordening verplicht een producent om de stof te registreren en deze verplichting vervalt dus niet onder de FPR.

3.2 Is de REACH-registratie nodig voor het product gemaakt van de CMC 12 en CMC 13 klasse? Of is er REACH-registratie nodig van de grondstof zelf?

CMC 12 en CMC 13 zijn herwonnen stoffen. Voor teruggewonnen stoffen geldt inderdaad een uitzondering op de REACH-registratie. Dit staat beschreven in artikel 2(7)d van de [REACH-verordening](#). Op deze uitzondering kan uitsluitend aanspraak worden gemaakt als voldaan wordt aan twee voorwaarden: de herwonnen stof moet overeenkomen met een reeds geregistreerde stof en de informatie voor het veiligheidsinformatieblad moet legaal verkregen zijn. De laatste voorwaarde is alleen van toepassing op stoffen met een gevaarclassificatie.

4. Implementatie en procedures (niet productspecifiek)

4.1 Is er al meer bekend over de wijze van implementeren in de meststoffenverordening?

Implementatie van de wetgeving gaat in 2022 gebeuren. Dit betekent niet dat de Nederlandse meststoffenwet hierdoor volledig gewijzigd zal worden, maar implementatie moet ervoor zorgen dat producten ook via de Europese verordening op de markt gebracht kunnen worden. Zie vragen 4.2 t/m 4.12 voor specifiekere toelichting op de verschillende onderdelen van implementatie.

4.2 Wie gaat toezien op de naleving van de FPR? Wie bepaalt of je onder CE-label producten mag afzetten?

Markttoezicht wordt de verantwoordelijkheid van de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) die ook nu al toezichthouder is op het gebied van meststoffen.

Notifying Bodies voeren voor een deel van de mestproducten de 'conformiteitsbeoordeling' uit, dat is de controle op het product om te toetsen of het product werkelijk aan de gestelde CE-eisen

voldoet. Voor sommige producten kan een producent zelf deze conformiteitsbeoordeling uitvoeren (zie bijlage 4 van de [EU-meststoffenverordening](#)).

Notifying bodies moeten geaccrediteerd zijn om deze beoordeling uit te kunnen voeren. In Nederland wordt dat gedaan door de Raad van Accreditatie. Onafhankelijke instanties kunnen zich bij deze Raad aanmelden voor de accreditatie tot *notifying body*. De NVWA houdt toezicht op de *notifying bodies*.

4.3 Klopt het dat je geen CE-keurmerk kan krijgen zolang er geen geaccrediteerde *notified body* in Nederland is?

Nee, CE-keurmerken kunnen via *notified bodies* binnen de gehele EU verkregen worden. Zie vraag 4.5.

4.4 Wie is de *notified body* binnen Nederland en hoe te handelen als er voor een CMC geen *notified body* is?

Binnen Nederland is KIWA bezig met het proces van accreditatie. Overigens is het verkrijgen van CE-keurmerken via *notified bodies* niet van toepassing op CMC's (componenten), maar op FPC's (producten).

4.5 Welke *notified bodies* zijn er?

Er is er een in Polen en een in Hongarije, te vinden via de [Nando database](#). Binnen Nederland is KIWA bezig met het proces van accreditatie en zal binnenkort in deze database worden aangemeld. Echter het is niet noodzakelijk de conformiteitsbeoordeling via een *notified body* binnen Nederland gebruik te maken. Conformiteitsbeoordelingen kunnen ook via *notified bodies* in andere EU-lidstaten verkregen worden.

4.6 Bij welke instantie kunnen nieuwe eindproducten aangemeld worden die nu (mogelijk) nog niet op de lijst staan zodat ze al wel meegenomen kunnen worden?

De Europese Commissie heeft aangegeven in 2022 een studie te willen laten uitvoeren naar nieuwe reststromen, die nu nog niet genoemd worden in bijlage II (de CMC-lijst) van de verordening. U kunt via Europese belangenorganisaties, zoals [EUROFEMA](#), [European Biogas Association](#), [European Compost Network](#), [European Sustainable Phosphorus Platform](#), [Fertilizers Europe](#) of hun nationale *counterparts* producten aanreiken. Dat kan ook naar het ministerie van LNV. Harm Smit is de contactpersoon in de Europese Werkgroep voor Meststoffen voor Nederland. Voor het e-mailadres van Harm Smit kan een mailtje gestuurd worden naar info@nutrientplatform.org.

4.7 Wanneer je een blend maakt (PFC 7) van verschillende producten uit verschillende andere PFC's (bijvoorbeeld PFC1A1 + PFC1Ca)i)a) + PFC2 + PFC5A) en deze andere producten hebben een CE-label, moet dan hier ook een conformiteitsbeoordeling door een externe partij plaats vinden?

Bij een blend maak je een nieuwe meststof onder PFC 7 waarvoor een conformiteitsbeoordeling moet plaatsvinden. Hierbij blijven de reeds afgegeven conformiteitsbeoordelingen van de afzonderlijke gebruikte PFC's geldig. Deze hoeven niet nogmaals te worden herhaald. Het is dus mogelijk gebruik te maken van de conformiteitsbeoordelingen van je leveranciers (via label en EU Declaration of Conformity) of je doet de conformiteitsbeoordeling als bedrijf zelf (inclusief eventuele stap via een *notified body*).

4.8 Wie gaat de bemonstering en analyses uitvoeren?

Deels de producenten zelf, deels de *notified bodies*.

4.9 Moeten de labs of producenten een bepaalde accreditatie hebben om de analyses uit te mogen voeren en moeten de individuele methoden/parameters ook geaccrediteerd zijn?

De labs die analyses uitvoeren moeten geaccrediteerde methoden hebben. De standaarden zijn een handreiking. Een producent kan ook kiezen voor andere methoden, maar dan moet beargumenteerd worden dat die gelijkwaardig zijn. Het is dus makkelijker om een geaccrediteerd lab te gebruiken.

4.10 Aangezien er pas een *harmonised standard* is in januari 2024, hoe is het dan voor die tijd geregeld?

Tot die tijd zijn er inderdaad geen gestandaardiseerde analysemethoden. Producenten kunnen werken met methoden die nog in ontwikkeling zijn. Dit vergt investeringen ondanks dat nog niet zeker is of deze methoden worden toegestaan als gestandaardiseerde analysemethoden. Er is onlangs een richtlijn opgesteld om meer informatie te geven over dit proces.

4.11 Komt er ook een loket waar iedereen die vragen heeft terecht kan zodat interpretatieverschillen kunnen worden voorkomen?

Nee, er komt geen specifiek loket. In algemene zin kunnen vragen van bedrijven over meststoffenregelgeving gesteld worden aan RVO, die ook informatie over de nieuwe verordening zal publiceren. Daarnaast publiceert de Europese Commissie zelf ook informatie, zoals in dit [vraag-en-antwoorddocument](#).

4.12 Hoe gaan we ervoor zorgen dat ook de kleinere producenten dit allemaal gaan weten en begrijpen?

NMI wordt door meerdere partijen benaderd om hierin te begeleiden en begrijpelijke uitleg en toelichtingen te geven, maar dat zal niet allemaal openbaar beschikbaar komen en of toegespitst op bepaalde doelgroepen. NMI vindt het bij de taak van de overheid te horen om dit verder te coördineren. NMI speelt hier graag een rol en heeft hier in de afgelopen jaren veel expertise in opgebouwd, onder andere binnen NW-Europe interreg ReNU2Farm. Het budget binnen dat project is echter te klein om van daaruit een substantiële communicatie op te zetten over de kansen en consequenties van de nieuwe verordening bemestingsproducten. Een informatiedocument met een duidelijke Q&A over wat de FPR betekent, voor wie van invloed, wat verandert er voor wie, een tijdslijn en een verduidelijking van relatie tussen FPR en meststoffenwet zou zeer helpen.

LNV heeft RVO en NVWA gevraagd om over de verordening ook informatie te gaan verstrekken. Dit zal in de eerste helft van 2022 worden gepubliceerd.

5. Specifieke product(groep)en en verwerkingsprocessen

5.1 Wat betekent dit voor compost uit groenafval?

Compost en compost uit groenafval vallen als productcategorie onder PFC 1.A.I (organische meststof) of 3.A (bodemverbeteraar), mits zij voldoen aan de vereisten van de productcategorieën met betrekking tot gehalten nutriënten, OS%, contaminanten en pathogenen. De groencompost moet daarvoor allereerst ook vallen binnen de omschrijvingen van de bestandsdeel categorie (CMC) 3. Daarbij worden onder andere eisen gesteld aan het productieproces en ingaande materialen, contaminanten, verontreinigingen en stabiliteit. Groencompost die aan de vereisten voldoet, als zodanig is geëtiketteerd en middels een conformiteitsbeoordeling is gecertificeerd kan worden verhandeld als EU-bemestingsproduct met CE-markering. Daarnaast kan het ook volgens de huidige nationale regelgeving op de markt gebracht worden, gelijk aan de huidige situatie voor groencompost.

5.2 In hoeverre blijft de bestaande mogelijkheid tot export van mest en digestaat voldoen aan de eisen uit de verordening Dierlijke Bijproducten 1069/2009 en 142/2011 en blijft deze bestaan naast de FPR?

De dierlijke bijproducten verordening blijft bestaan naast de FPR. Onduidelijk is nog wat de eindpunten zijn voor dierlijke bijproducten en op welke stoffen de dierlijke bijproducten verordening dus van toepassing zal zijn.

5.3 Wat is de impact van het feit dat de regeling rond dierlijke bijproducten nog niet is uitgewerkt. En op welke termijn is hier duidelijkheid over te verwachten?

EC DG Sante werkt momenteel aan het ontwikkelen van criteria voor een groot aantal dierlijke bijproducten (o.a. mest, beendermeel, digestaat). Op niet al te lange termijn moet dat bekend worden.

5.4 In hoeverre blijft de bestaande mogelijkheid tot export van gft-compost met ook verwerking van industriële reststromen uit de voedingsmiddelenindustrie voldoen aan de eisen uit de verordening Dierlijke Bijproducten 1069/2009 en blijft deze bestaan naast de FPR?

Ja, deze blijft bestaan naast de FPR. Wat via de dierlijke bijproducten verordening kan blijft onveranderd.

5.5 GFT is ook CAT3 dus dierlijk bijproduct. Valt deze dan ook onder CMC10, dus nog geen eindpunt, dus ook geen mogelijkheid (op dit moment) voor CE-meststof? Net als mest?

De vaststelling van CMC 10 (afgeleide producten uit de verordening Dierlijke Bijproducten) is nog sterk in ontwikkeling. Het klopt dat EFSA net een [advies](#) heeft uitgegeven: "Inactivation of indicator microorganisms and biological hazards by standard and/or alternative processing methods in Category 2 and 3 animal by-products and derived products to be used as organic fertilisers and/or soil improvers". Hierin heeft EFSA gekeken naar de dierlijke bijproducten waar nog geen eindpunt voor bepaald was. Voor compost, digestaat en ook dierlijke mest zijn er al vaker eindpunten bepaald. De verwachting is dan ook dat die eindpunten door de Commissie wordt overgenomen. Het is dus nog even afwachten wat er precies onder CMC10 allemaal komt te hangen. (Voor een toelichting over eindpunten zie vraag 2.4 in de sectie 2 'Definities in de EU-verordening' in dit document.)

5.6 Klopt het dat CE-meststoffen, -biostimulanten, en -bodemverbeters uit het buitenland in Nederland wel op de markt kunnen komen terwijl Nederlandse producenten geen nationale kapstok hebben om dit in het binnenland te kunnen verkopen?

Biostimulanten zijn nieuw in de FPR. In de Nederlandse Meststoffenverordening zit die term nog niet, ondanks dat ze al wel op de markt komen. Omdat de FPR in de Nederlandse Meststoffenverordening geïmplementeerd wordt, maar niets ander specificeert, wordt de EU regelgeving overgenomen. Dit betekent dan dat biostimulanten op de markt kunnen worden gebracht zoals beschreven in de FPR.

5.7 Komt er een toevoeging aan de Nederlandse wetgeving op biostimulanten?

Zie vorige vraag.

5.8 Mag een fabrikant voor handel en gebruik de term biostimulant gebruiken zonder dat hij een CE-markering heeft?

Enkel producten die voldoen aan de definitie van biostimulanten, zoals opgenomen in de 2009/1107/EE (gewasbeschermingsmiddelen) mogen als biostimulant op de markt worden gebracht:

2009/1107/EG Art 3.34. „biostimulant voor planten”: een product dat de voedingsprocessen van een plant stimuleert onafhankelijk van het gehalte aan nutriënten van het product, met als enige doel een of meer van de volgende eigenschappen van de plant of de rhizosfeer van de plant te verbeteren: a) de efficiëntie van het gebruik van nutriënten; b) de tolerantie voor abiotische stress; c) kwaliteitskenmerken; d) de beschikbaarheid van in de bodem of in de rhizosfeer vastgehouden nutriënten.

In Nederland is het op de markt brengen van biostimulanten niet gereguleerd. Daar is ondertussen wel een studie naar gedaan (door NMI voor het Ministerie van LNV) waarvan het eindrapport binnenkort beschikbaar wordt gemaakt. Het ministerie verkent mogelijkheden om de Nederlandse meststoffenwet aan te passen om de afstemming met de EU 2019/1009 te verbeteren. Biostimulanten die als EU-bemestingsproduct zijn aangemerkt en met een CE-markering op de markt worden gebracht (vanaf 16 juli 2022) moeten aan alle vereisten van de EU 2019/1009 (Verordening Meststofproducten) voldoen.

5.9 Onder welke voorwaarden kan slib uit de afvalwaterzuivering van de aardappelverwerkende industrie worden gezien als meststof?

De eisen voor en het gebruik van zuiveringsslib als meststof is geregeld in de Meststoffenwet (uitvoeringsbesluit Meststoffenwet en Besluit gebruik meststoffen). Het slib zal dan in ieder geval aan de vereisten met landbouwkundige waarde (%OS of neutraliserende waarde) en grenswaarden voor zware metalen moeten voldoen, en sanatiebehandeling.

Slib uit de afvalwaterzuivering van de aardappelverwerkende industrie wordt niet genoemd in een van de bestandsdelen categorieën van de nieuwe verordening EU 2019/1009, in veel gevallen worden zuiveringsslib, industrieel slib, of baggerslib juist uitgesloten.

5.10 Kan struviet ook een erkenning krijgen voor gebruik in de biologische landbouw?

De regelgeving voor biologische landbouw wijzigt op 1 januari 2022. De uitvoeringsverordening voor biologische landbouw maakt een verwijzing naar [EU 2019/1009](#). Struviet kan niet direct als inputmateriaal gebruikt worden volgens bijlage II van deze verordening. Vragen over meststoffen in de Biologische Landbouw kunnen gesteld worden aan SKAL: info@skal.nl

5.11 Hoe zit het met het hergebruik van nutriënten uit brongescheiden menselijk urine (en/of feces) en de EU FPR, dan wel direct als pure gestabiliseerde urine (ontdaan van contaminanten), dan wel als herwonnen producten (bijv. struviet)? Valt het onder een bestaande CMC? Is het besproken? Wellicht een toekomstige CMC?

Separaat ingezamelde urine en feces vallen onder de afvalwaterstromen. Toepassing als meststof (ook na bv desinfectie van urine) mag dus niet, behalve als er een ontheffing voor is verleend.

De FPR is met name bedoeld voor export van bemestingsproducten. Hierbij wordt de systematiek aangehouden dat dierlijke bijproducten een eindpunt in de productieketen moeten hebben bereikt. Dus bron-gescheiden urine en mest kan gebruikt worden als ergens in het proces dat eindpunt (lees sanatie) plaatsvindt. Veel projecten die momenteel op dit vlak worden ontwikkeld, hebben juist als doel deze producten op het bedrijf of in de regio te gebruiken. In zo'n situatie is de FPR waarschijnlijk helemaal niet relevant, want dergelijke meststoffen worden nauwelijks op een markt gebracht.

De Urban Waste water directive wordt herzien. Wellicht is er dan ook aandacht voor gebruik van brongescheiden urine en feces. Deze vallen nu gewoon onder de afvalwaterstromen. Tot nu toe is er vanuit de EU echter ingezet op collectieve inzameling en verwerking. Gezien de risico's zal er altijd een sanatie nodig zijn.

6. Overige onderwerpen

6.1 Is er per CMC zicht op de (huidige) volumes die worden geïmporteerd en geëxporteerd?

Nee, er is geen zicht op de volumes van import en export van CMC's. Het huidige beeld is dat Nederland veel meststoffen (zowel kunstmeststoffen, als organische meststoffen) exporteert en maar beperkt reststoffen importeert.

6.2 Verwachten we in NL veel import van meststoffen en hoe gaan we om met concentraties die boven gehalten in de Nederlandse meststoffenwet liggen?

De nieuwe verordening stelt minder strikte eisen aan CMC's voor bepaalde grondstoffen (bijv. compost). Dit zou ertoe kunnen leiden dat Nederland meer producten gaat importeren. Als een product voldoet aan de eisen van de nieuwe verordening kan een lidstaat deze importstroom niet tegenhouden. De Commissie Deskundigen Meststoffenwet bekijkt momenteel wat de milieueffecten van de nieuwe verordening zijn voor zware metalen en organische verontreinigingen.